

Svatý týden, V.

Ježíš přišel do Nazareta, kde vyrostl, a jak měl ve zvyku, šel o šabatu do synagogy. Povstal, aby předčítal z Písma. Podali mu knihu proroka Izaiáše. Otevřel ji a našel místo, kde stálo: Duch Páně je nade mnou, || proto mě pomazal, poslal mě, || abych přinesl chudým evangelium, || abych vyhlásil zajatým propuštění || a slepým navrácení zraku, || abych propustil zdeptané na svobodu, || abych vyhlásil milostivé léto Páně. Pak zavřel knihu, vrátil ji služebníkově a usedl. A všichni v synagoze na něho upřeně hleděli. Začal k nim mluvit: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“ (Lk 4, 16–20)

Prorok Izaiáš je leitmotivem celého Ježíšova života a působení. Když se nazaretský mladík po svém setkání s prorokem Janem vrací domů, nezačíná budovat velké plány. Jako obvykle jde ve svátek do synagogy, jako obvykle se přihlásí o slovo a jako obvykle se zamýšlí nad konkrétním biblickým úryvkem. Zkusme i my zasednout do školy proroka Izaiáše.

1. PŘÍPRAVA

*„A za koho mě pokládáte vy?“ „Za Božího Mesiáše!“
On jim však důrazně přikázal, aby to nikomu neříkali, a dodal, že Syn člověka bude muset mnoho trpět, že bude zavržen od starších, velekněží a učitelů Zákona, že bude zabit a třetího dne že bude vzkříšen. (Lk 9, 20–22)*

O čem rozmlouváte v těchto dnech vy? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

I české soudy znají dilema: nepotrestaný viník nebo odsouzený nevinný?

Proč snášet příkoří pro druhé? Komu to prospěje?

Kdo je Hospodinovým služebníkem, o kterém Izaiáš zpívá své čtyři písně? Těžko říct. V jednu chvíli se zdá, že autor mluví o izraelském národě, jindy má namysli konkrétní historickou postavu. Křesťané v něm vidí předobraz Ježíše Krista. Tajemný služebník je hlasatelem, prorokem i zákonodárcem. Jeho působení není omezeno na vyvolený lid, ale oslovuje cizince a jinověrce mnoha národů.

Od nepaměti tyto zpěvy probouzely zájem věřících. Jak je možné, že Hospodinův služebník musí snášet utrpení. Kde je ta Boží spravedlnost? Nedokáže snad ochránit své věrné? Copak by Boží služebník neměl z Božích rukou požívat prospěch? Abrahám Hospodinu naslouchal a shromáždil ohromný majetek. Král David nestrádal. Věhlas a moudrost krále Šalamouna měly mezinárodní přesah. Proč se nyní zdá, že Hospodin Bůh žehná a dopřává blaho lidem zlým a cynickým?

2. MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Bože, tys pomazal svého Syna Duchem svatým,
poslals ho světu jako Pána a Mesiáše
a nám dáváš účast na jeho poslání;
posiluj nás, abychom žili z tohoto zasvěcení
a ve světě svědčili o tvém vykoupení.
Neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého
žije a kraluje na věky věků.

3. ČTVRTÝ ZPĚV O SLUŽEBNÍKOVI

„Vy si dobře povšimněte těchto mých slov: Syn člověka bude vydán lidem do rukou.“ Oni však té řeči nerozuměli; její smysl zůstal pro ně zahalen, takže to nepochopili. Báli se ho však na to zeptat. (Lk 9, 44–45)

Izaiáš popouští uzdu fantazii: Jeruzalém už z dálky vyhlíží rozjařený průvod bývalých babylónských otroků. Vrací se domů. Už vcházejí do Judska. Za chvíli vystoupí do Města Davidova... vlastně sutin toho města. Navrátivším se exulantům však přijde jako to nejkrásnější místo na světě. Budou schopni porozumět všem těm událostem? Pochopí ta znamení Boží pravice? Nebudou se jen radovat nad návratem? Nebude to jen „další“ mocný Hospodinův čin, který Izraelem zůstane nepovšimnut?

(H – Hospodin; I – Izaiáš)

Úryvek z knihy proroka Izaiáše.

52, 13 – 53, 12 (BOG2+jäg)

*Čtvrtý zpěv o Hospodinově služebníkovi:
Umučení a sláva*

H „Hle, můj služebník dojde úspěchu,
bude vyvýšen, povznesen k velké vznešenosti.
Jak mnozí nad ním strnou!
Neboť jeho podoba byla nelidsky zohavena,
vzhledem se nepodobá člověku.

Přivede v úžas mnohé národy,
králové před ním zavřou svá ústa,
neboť spatří, co se jim neřeklo,
zpozorují, co dříve neslyšeli.“

I

Kdo uvěřil tomu, co jsme slyšeli?
Komu se ukázala Hospodinova paže?
Vyrašil před ním jako výhonek,
jako oddenek z vyprahlé země.
Neměl podobu ani krásu, aby upoutal náš pohled;
neměl vzhled, abychom po něm zatoužili.
Opovržený, opuštěný od lidí,
muž bolestí, znalý utrpení
jako ten, před nímž si lidé zakrývají tvář,
potupený, od nás nevážený.

A přece on nesl naše utrpení,
obtížil se našimi bolestmi,
ale my jsme ho pokládali za trestaného,
od Boha zabitého a týraného.
On však byl proboden pro naše nepravosti,
rozdrcen pro naše zločiny,
tížily ho tresty pro naši spásu,
jeho rány nás uzdravily.
Všichni jsme bloudili jak ovce,
každý šel svou vlastní cestou.
Hospodin na něho uvalil
vinu nás všech.

Byl týrán, ale podrobil se
a neotevřel svá ústa;
jako beránek vedený na porážku
a jak ovce, která mlčí před stříhači,

neotevřel svá ústa.

Odstraněn byl soužením a nespravedlivým soudem.

Kdo se stará o jeho pokolení?

Vyrván byl ze země živých,

pro zločin svého lidu byl ubit k smrti.

Hrob mu vykázali se zločinci,

posmrtný domov s boháči,

ačkoli se nedopustil násilí

ani neměl v ústech podvod.

Hospodinu se však zalíbilo zdrtit ho utrpením;

jestliže dá na usmíření svůj život,

uzří potomstvo, bude žít dlouho

a Hospodinův plán se skrze něho zdaří.

Po útrapách své duše

uvidí světlo, nasytí se svým poznáním.

H „Můj spravedlivý služebník ospravedlní mnohé,
neboť sám ponese jejich viny.

Proto mu dám podíl mezi mnohými

a s četnými rozdělí kořist

za to, že sám sebe vydal na smrt,

že se dal přičíst ke zločincům,

když nesl hříchy mnohých

a za viníky se přimlouval.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Člověk má rád zázraky, ale Hospodin Bůh dělá *znamení*. Hospodin chce sdílet svůj život se svým vyvoleným lidem i ostatními. A Izrael? Ten chce domů. Touží po návratu. Jistě za to dokáže být Bohu vděčný. Neuniká mu ale něco mnohem hodnotnějšího? Není to „málo“ se radovat pouze z toho, že je Hospodin přivedl domů? Je Izrael vůbec schopen takové reflexe? Zajímá vůbec někoho ze synů a dcer Izraele proč ostatní národy při pohledu na ty karavany bývalých otroků propadají v úžas a cizí králové, křiklouni a rouhači, nyní zavírají ústa? Abrahámovi potomci putují zemí a cizinci a jinověrci jsou v němém úžasu. Všímají si toho? A co vlastně ti bohupustí pohané vidí? Před svýma očima mají národ, ještě nedávno zaslapaný

v prachu země. Podobal se malomocnému s hnijícími údy, který si kusem hadru zakrýval svoji odpudivou tvář. Byl odvržen od lidských sídlišť, kultury i náboženství. Bohové nad ním zlomi své hole a on ve své odloučení jen řval „Nečistý! Nečistý!“ (Lv 13, 45). Jak velká proměna! Panovníci všem zemí nyní žasnou jak se tento kdysi malomocný národ vrací do svého domova v královském průvodu. Jak mocný a silný je Hospodin. Dokáže se Izrael poučit z jejich bohabojnosti? Dokáže přijmout a porozumět znamením babylonského exilu? Docení bolest a vyvržení věrného a spravedlivého Hospodinova služebníka, aby oni měli svobodný život? Až se vkrádá pobuřující myšlenka: jeden je nemocný a druhý za něj trpí. Skutečně se bude Izrael vymlouvat na to, že byl v Babylonii pouhou válečnou kořistí. Skutečně se bude vymlouvat, že byl nevinný a před Bohem Hospodinem čistý a spravedlivý? Dokud sebekriticky nepřijmou svoji vlastní zaslepenost a ne-moc, asi těžko porozumí smyslu znamení toho slavnostního průvodu. Nebo snad byl skutečně „někdo“, kdo snášel bolesti a utrpení za druhého? Jeden zasluhuje trest a druhý snáší jeho odsouzení. Není to pohrdání spravedlností a vlastní odpovědností? Je to vůbec výchovné? Všimnou si vůbec lidé, že někdo jiný za ně snáší příkoří? „A přece on nesl naše utrpení, obtížil se našimi bolestmi.“ (Iz 53, 4) „Kdo zhřešil: on sám, nebo jeho rodiče, že musí trpět?“ „Ani on, ani jeho rodiče!“ (Jan 9, 2.3) Ne, Hospodinův služebník nezhrěšil. Šermování s „trestem za hřích“ je lacinou náhražkou zbožnosti.

Když Ježíš domluvil a sestupoval z hory, v lidech to zanechalo silný dojem. Jeho slova byla stejná a přesto jiná, než co slychali od svých učitelů Tóry (srov. Mt 7, 28–29). Boží království otevírá své brány. Ne jednou... někdy... po smrti... Tady a teď. „A tak, Matouši, rychle, dokud to lidé mají ještě v živé paměti.“ Pozornost lidí, posluchačů i Ježíšových diváků, je na špičce. Cestou potkávají malomocného – odpudivý zjev. A Ježíš ho div, že neobejme. Pak voják s krví na ruce, nezaboh: „Pane, nezasloužím si, abys vešel do mého domu. Ale řekni jen slovo...“ (Mt 8, 8) (pravidelně ta slova recitujeme při bohoslužbách). A do třetice: Petrova tchyně. Ztělesnění [...] v jeho životě. Také ji Ježíš objal. Jeden by řekl, že roznášel smrtelnou nákazu malomocenství po vesnici. Ti, co před tím pozorně poslouchali a teď byli u všeho očitými svědky, mají jiný názor. Když zapadlo slunce a nastal večer, Matoušovi proběhla hlavou myšlenka: ano, nyní ta slova o Hospodinově služebníkovi dávají smysl: „Vzal na sebe naše slabosti a nesl naše nemoci.“ (Mt 8, 17).

4. ODPOVĚĚ PÍSMU

„Teď jdeme do Jeruzaléma. Tam se splní všechno, co napsali proroci o Synu člověka: Bude totiž vydán pohanům, bude posmíván, ztýrán a poplíván, zbitují a zabijí ho, ale třetího dne vstane.“ Oni však ničemu z toho nerozuměli; smysl tohoto výroku jim zůstal skryt a nechápali, co bylo řečeno. (Lk 18, 31b–34)

Modlitby věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“ (Zj 22, 20; poslední slova Písma).

ERC vybízí k modlitbám za nemocné a za lidi v karanténě, za ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a za všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Zároveň je vhodné vzpomenout na děti, studenty, aby měli v této době sebedisciplínu k učení a nacházeli inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„[Prorok] Jan nás posílá k tobě s otázkou: Ty jsi ten, který má přijít, anebo máme čekat jiného?“ Právě tehdy Ježíš uzdravil mnoho lidí z nemoci, neduhů a od zlých duchů a mnoha slepým daroval zrak. Odpověděl jim tedy: „Jděte a oznamte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluchí slyší, mrtví vstávají, chudým se hlásá evangelium. A blahoslavený, kdo se nađe mnou nepohorší!“ (Lk 7, 20–23)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Modlitba z Žalmu: (srov. Žalm 101, 1–2; ČSP)

„Budu zpívat o milosrdenství a právu,
tebe, Hospodine, budu opěvovat.

Budu pečlivě dbát na bezúhonnou cestu.

Kdy už ke mně přijdeš?

Budu žít v bezúhonnosti svého srdce ve svém domě.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bodu díky.

V ideálním světě by nyní následovala hostina, nebo alespoň drobné občerstvení.

Pro nás, kdo jsme si předsevzali úkol onen spis zestručnit, to není jednoduchý úkol, nýbrž námaha vyžadující mnoho potu a probdělých nocí. Je to podobně nesnadné jako připravovat hostinu a snažit se vyhovět ostatním. Přesto tu dřinu rádi podstoupíme, neboť ji mnozí přijmou s povděkem. (2 Mak 2, 26–27)